

Vastaus valtuustoaloitteeseen koskien maahanmuuttajien täsmäkoulutusta vanhustyöhön**Työllisyyspalvelujohtaja Pirjo Oksanen
Työllisyyspalvelu**

Leila Savolainen ja 42 muuta valtuutettua ovat jättäneet valtuustoaloitteen 16.3.2020 koskien maahanmuuttajien täsmäkoulutusta vanhustyöhön. Valtuustoaloitteen mukaan valtakunnallisesti ja paikallisesti saamme jatkuvasti tietoa siitä, miten Suomessa vanhusten määrä kasvaa, tuleva hoitajamitoitus vaatii vähintään 4500 uutta työntekijää ja mm. lähihoitajakoulutuksiin hakijamäärät pienenevät vuosi vuodelta. SUPERin edustaja kertoi Kuopion kaupungin yhteistyötoimikunnan kokouksessa 2/2020, miten he mainostavat peruskoululaisille lähihoitajan koulutusta jo 8. luokalta lähtien. Tästäkin huolimatta hakijoita ei ole riittävästi.

Kuopiossa asuu tällä hetkellä ulkomaan kansalaisia 3100 henkilöä, joista 79 % on nuoria ja työikäisiä. Heillä osalla on jo Suomeen tullessaan tutkinto tai työkokemusta terveydenhuollon alalta, mutta vajaa kielitaito tai tutkinnon eroavuus suomalaisesta tutkinnosta estää heitä pääsemästä työmarkkinoille.

Mm. Vaasan kaupunki ja ammattiopisto yhdessä TE-toimiston kanssa räätälöivät työperäistä maahanmuuttoa edistävän hankkeen jo vuosia sitten. Tavoitteena oli tarjota maahanmuuttajille lähihoitajan koulutusta vanhustyöhön. Osa tutkinnosta oli mahdollista suorittaa oppisopimuskoulutuksena ja aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen oli vahvasti nostettu esiin. Koulutuksen ajan kielen opetus oli tutkinnossa mukana. Kaikki tutkintotodistuksen saaneet työllistyivät kaupungin vanhustyöhön.

Viimeistään nyt myös Kuopiossa on herättävä siihen, että on tärkeää tarjota Savon ammattiopiston yhteishaussa olevien lähihoitajaopintojen lisäksi alueella oleville maahanmuuttajille mahdollisuus opiskella heille suunnitellussa koulutuksessa vanhustyöhön suuntautuva lähihoitajan tutkinto, jossa suomen kielen opiskeluun panostetaan ammattitutkinnon ohella. Ammattitutkinnon vaatimuksista ei tingitä. Eri puolella Suomea on koulutettu myös vanhusten hoitoavustajia (ent. kotiavustaja). Koulutuksen kesto on vuoden mittainen ja se on osa lähihoitajatutkintoa. He ovat työllistyneet kotihoitoon, palvelutaloihin ja hoivakoteihin. Jos henkilöllä on ollut maahan saapua tutkinto ja työn saanti on kiinni tutkinnon täydentämisestä ja sujuvasta kielitaidosta, oppisopimuskoulutus lienee tällöin se sopivin muoto.

Me valtuustoaloitteen allekirjoittaneet esitämme, että Kuopion kaupunki aloittaa pikaisesti selvityksen yhdessä TE-toimiston maahanmuuttajien koutoutumispalvelujen ja koulutuksen järjestäjän, Savon ammattiopiston kanssa mahdollisuudesta saada lupa sekä lähihoitajien, että hoitoavustajien täsmäkoulutukseen maahanmuuttajaopiskelijoille suunnattuna.

Esitän vastauksena valtuustoaloitteeseen seuraavaa

Valtuustoaloite nostaa esille työvoimapoliittisesti merkittävän alueellisen ja valtakunnallisen haasteen. Sekä vanhustyön rekrytointiongelmien, että maahanmuuttajien työllisyystilanne vaativat täsmätoimia ja systemaattista kehittämistä. Tulevaisuudessa emme tule pärjäämään suomalaisin voimin hoivatyössä, vaan tarvitsemme työvoimaa ulkomailta.

Maahanmuuttajien täsmäkouluttamista vanhustyöhön on käyty läpi valtuustoaloitteen pohjalta keskusteluin Pohjois-Savon ELY-keskuksen ja TE-toimiston, Savon ammattiopiston sekä kaupungin rekrytointipalvelun, vanhuspalvelun, sairaalapalvelun ja työllisyyspalvelun edustajien kesken. Yhteenvetona näistä keskusteluista voidaan todeta, että aihealueeseen liittyvään kehittämistyöhön on Kuopion alueella panostettu vahvasti mm. erilaisten pilotointien ja hankkeiden kautta.

Kuopiossa on esimerkiksi huhti-toukokuussa käynnissä rekrytointi työvoimakoulutuksena järjestettävään maahanmuuttajille suunnattuun lähihoitajakoulutukseen. Kyseisen koulutuksen on ollut tarkoitus alkaa kesäkuussa, mutta valitettavasti poikkeustila viivästyttää koulutuksen alkua. Koulutuksessa on mahdollisuus suuntautua vanhustyöhön tai vammaistyöhön. Koulutuksen on tarkoitus tuottaa 15 maahanmuuttajataustaista ammattilaista hoivatyöhön.

Muutamit yksityiset hoitoalan toimijat ovat rekrytoineet ulkomailta työntekijöitä vanhustyöhön. Esimerkkinä mainittakoon, että elokuussa 2020 Kuopioon muuttanee 15 espanjalaista työntekijää, jotka tulevat työskentelemään Vetrean toimipisteissä ja opiskelemaan lähihoitajan tutkinnon opiskelijaksi työstä käsin. Rekrytointiprosessiin on olennaisena osana kuulunut myös kielikoulutukset. Espanjalaisten rekrytointi on tehty monialaisena yhteistyönä yrityksen, Savon ammattiopiston, työ- ja elinkeinotoimiston ja Kuopion kaupungin kesken.

Savon ammattiopistossa on tahtotila olla suunnannäyttäjänä maahanmuuttajakoulutuksen kehittämisessä. Oppilaitoksessa on hiljattain alkanut Ammattiosaajat maailmalta – moninaistuva työelämä –hanke, jonka yhtenä tavoitteena on tehdä koko oppilaitoksesta kielitietoinen ja näin ollen edesauttaa maahanmuuttajien kouluttautumista työelämän tarpeita vastaaviin tehtäviin entistäkin paremmin. Tämän hankkeen kautta voidaan tarvittaessa räätälöidä uusia toimenpiteitä (kuten alakohtaista kielikoulutusta tai -valmennusta) maahanmuuttajien koulutusten lisäämiseksi ja kehittämiseksi myös vanhustyöhön.

Edellä mainitut hankkeet, täsmätoimet ja -koulutukset ovat hyviä esimerkkejä siitä, miten maahanmuuttajataustaisten henkilöiden työllistymistä vanhustyöhön voidaan edistää. Niiden lopullinen onnistuminen ja vaikuttavuus saadaan näkyville ajan kuluessa ja ne tulevat myös nostamaan esille uusia kehittämistarpeita maahanmuuttajien kouluttamisessa hoiva-alalle tai vanhustyöhön.

Koulutusten suunnittelu- ja kehittämistyössä tulee ottaa huomioon voimassa oleva lainsäädäntö ja valmisteilla olevat muutokset mm. hoitajatoimintaan. Lainsäädäntö määrittelee työnjaolliset kysymykset sairaanhoitaja-lähihoitaja-hoiva-avustaja –akselilla. Kuopion kaupungin rekrytointipalvelusta ja vanhuspalvelusta saadun tiedon mukaan hoiva-avustajakoulutuksen käytettävyys on tällä hetkellä hoivatyössä rajallinen, koska hoivatyössä vaaditaan usein laaja-alaisempaa koulutusta. Hoiva-

avustajan koulutuksella suoritettavia avustavia tehtäviä ei ole kovinkaan paljon tarjolla.

Hoiva-avustajan rajallinen tehtäväkenttä tuli esille myös TE-hallinnon edustajien kommentoissa, eikä panostuksia hoiva-avustajakoulutukseen nähty nykylainsäädännön valossa tarkoituksenmukaisena. TE-hallinnon näkökulmasta hoiva-avustajien työ-markkinat näyttäytyvät pieninä. Varsinkin usein hoiva-avustajakoulutus on toiminut ponnahduksena lähihoitajakoulutukseen, joka takaa selvästi paremmat ja monipuolisemmat työllistymisnäkymät. Kielitaitovaatimusten näkökulmasta hoiva-avustajakoulutus ei tuo opiskelijalle helpotusta. Edellä esitetyn perusteella nähdään tärkeänä kohdentaa resursseja erityisesti lähihoitajakoulutukseen.

Hoivatyön rinnalla on noussut esille mm. Servican kanssa tehdyssä yhteistyössä työvoimapula palvelukotien tukipalveluihin liittyvistä ravitsemus-, laitoshuolto- ja puhtaanapitoalan moniosaajista tai monipalvelutyöntekijöistä. Tämän alan työntekijöiden tarve on myös syytä pitää mielessä suunniteltaessa mahdollisia uusia koulutuksia maahanmuuttajille.

Selkeänä pullonkaulana keskusteluissa nousi esille maahanmuuttaja-taustaisten henkilöiden saaminen koulutuksiin. Ratkaisuna tähän nähtiin koulutukseen pääsyyn liittyvän kielitaitovaatimusten madaltaminen sekä Savon ammattiopiston ja Kuopion kaupungin eri toimijoiden välisen yhteistyön kehittämien. Kielitaitovaatimuksiin liittyvä uudistamistyö on jo Savon ammattiopistossa meneillään heidän omien hankkeidensa kautta.

Kaupungin ja ammattiopiston yhteistyön kehittäminen nousee vahvasti esille suunnitteilla olevassa työllisyyden kuntakokeilussa, jossa kaikkien vieraskielisten työnhakijoiden palvelut siirtyvät kaupungin vastuulle. Kuntakokeilu tulee antamaan täysin erilaiset mahdollisuudet rakentaa kaupungin ja oppilaitosten välistä yhteistyötä uusiksi. Asiaan liittyvä valmistelutyö on jo hyvässä vauhdissa ja se jatkuu koko loppuvuoden. Kaikilla osapuolilla on myös mahdollisuus ja halu lisätä oppisopimuskoulutuksia tälle kohderyhmälle. Tämäkin täsmätoimi on mukana kuntakokeiluun liittyvän koulutusyhteistyön valmistelussa.

Yhteenvetona valtuustoaloitteeseen totean, että Kuopiossa on menossa useita hyviä kehittämistoimia ja hankkeita maahanmuuttajien saamiseksi lähihoitajakoulutukseen. Vaihtoehtoina ovat normaaliin toisen asteen koulutukseen liittyvien hakukavien lisäksi työvoimakoulutukset ja hankeyhteistyö koulutusorganisaation kanssa. Vuoden 2021 alusta myös työllisyyden kuntakokeilu tuonee merkittäviä parannuksia kaupungin ja Savon ammattiopiston yhteistyön rajapintaan.

Lisäksi 18.5.2020 on avautunut erityisavustushaku kunnille ja kuntayhtymille maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalveluiden käynnistämiseen ja kehittämiseen. Erityisavustuksen kautta haetaan maakuntien keskuskaupungeista koostuvaa valtakunnallisesti kattavaa ohjaus- ja neuvontapalvelujen verkostoa, joka alueellisen ja paikallisen kunta- ja järjestöyhteistyön kautta rakentuisi vastaamaan alueiden kuntien tarpeisiin. Tämän kehittämistyön kautta olisi mahdollisuus kiinnittää huomiota myös valtuustoaloitteessa mainittuihin koulutuksellisiin kysymyksiin. Elinvoimapalvelujen johtotiimissä on alustavasti keskusteltu, että panostusta ko. ohjaus- ja neuvontapalvelujen kehittämiseen tarvitaan ja että lähдемme kartoittamaan mahdollisuutta hakea ao. erityisavustusta myös Kuopioon.

Muiden selvitysten tekemiselle tai uusille täsmätoimille maahanmuuttajien lähihoitajakoulutuksen edistämiseksi ei tällä erää nähty TE-hallinnon, oppilaitoksen ja kaupungin edustajien kanssa käydyissä keskusteluissa tarvetta.

Liitteet

14 2330/2020 Valtuustoaloite

Valmistelija

Pirjo Oksanen

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 1711

Päätösehdotus

Kaupunginjohtaja Jarmo Pirhonen

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että se merkitsee saadun selvityksen tiedoksi vastauksena valtuustoaloitteeseen.

Päätös

Talousjohtaja Pauliina Pietikäinen oli kokouksessa läsnä asiaa käsiteltäessä.

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti kaupunginjohtajan tekemän päätösehdotuksen.

